

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

نگاه اجمالی به وضعیت صنعت، معدن و تجارت

در استان کرمان

با مشارکت

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی / معاونت برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب و کار / معاونت توسعه مدیریت و منابع و امور استان‌ها

بهمن ۱۴۰۴

خلاصه مدیریتی^۱

استان کرمان همواره به‌عنوان یکی از قطب‌های معدنی و صنعتی مهم کشور به‌ویژه در بخش معادن مس و سنگ آهن شناخته شده و از توانمندی‌های بالایی در این حوزه‌ها برخوردار است. این استان، با سهم ۴ درصدی از جمعیت و ۱۱٫۲ درصدی از مساحت کشور، رتبه هشتم تولید ارزش افزوده را با سهمی معادل ۳٫۴ درصد در سطح ملی به خود اختصاص داده است.

بخش معدن با سهم ۳۷٫۲ درصدی، بیشترین ارزش افزوده استان را تولید می‌کند. صنعت با سهم ۲۴٫۷ درصد در رتبه دوم قرار دارد و پس از آن، بخش‌های سایر خدمات، کشاورزی و خدمات بازرگانی قرار می‌گیرند. از منظر خلق ارزش افزوده صنعتی در استان، رشته‌فعالیت تولید فلزات پایه با سهم ۵۴٫۹ درصد در رتبه اول و رشته‌فعالیت تولید صنایع غذایی با سهم حدود ۲۰٫۵ درصد در رتبه بعدی قرار دارد. دو رشته‌فعالیت یادشده در مجموع ۷۵٫۴ درصد ارزش افزوده صنعتی استان را به خود اختصاص داده‌اند. محصولات صنعتی از قبیل زنجیره فولاد، زنجیره مس، تایر (پسته، خرما، زیره، مرکبات و ...) مهمترین محصولات تولیدی استان محسوب می‌شوند.

در تابستان ۱۴۰۴، نرخ مشارکت اقتصادی استان ۳۹٫۹ درصد و نرخ بیکاری ۶٫۸ درصد گزارش شده است که حاکی از شرایط مطلوب این استان در بخش نیروی کار است.

برای تحقق چشم‌انداز ۱۴۲۴ و دستیابی به جایگاه واقعی استان، سرمایه‌گذاری در بخش معدن، به‌ویژه در استخراج و فرآوری سنگ‌های فلزی (شامل آهن، مس، طلا، سرب، روی، کرومیت، تیتانیوم) و سایر سنگ‌های معدنی (مانند سیلیس، نمک، دولومیت، خاک صنعتی، فلدسپات، بنتونیت، مرمیت، سنگ چینی، تراورتن، گرانیت، سنگ آهک، پوکه معدنی، فیروزه، عقیق، گارنت) ضروری است. علاوه بر این، توسعه صنعتی استان نیز با سرمایه‌گذاری بیشتر در صنایع اولویت‌دار نظیر صنایع غذایی، لاستیک و پلاستیک، تولید ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی، تولید رادیو و تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی، تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی، و تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر امکان‌پذیر خواهد بود.

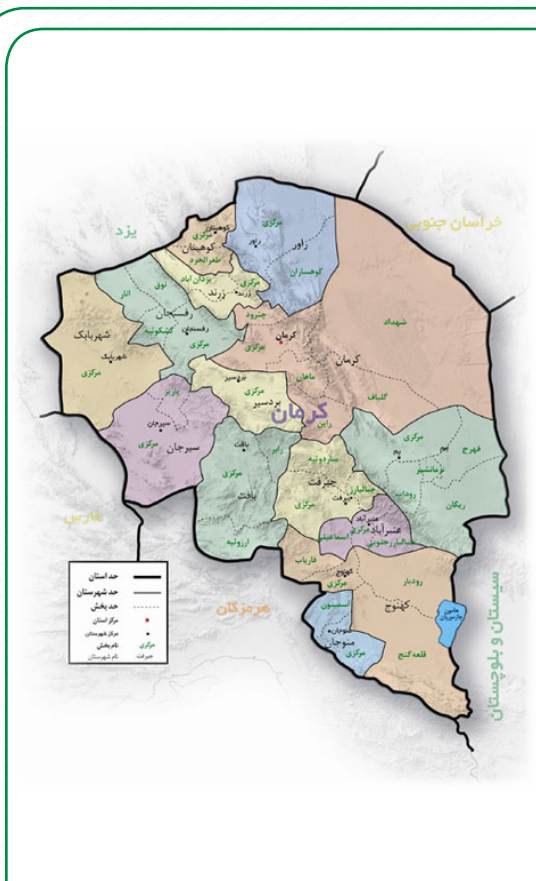
۱. این گزارش براساس آخرین آمار دریاقتی از سازمان صمت استان‌ها تحت عنوان سیمای صنعت، معدن و تجارت استان کرمان انجام در مورخ ۱۴۰۴/۱۱/۱۱ شده است.

۱. مقدمه

استان کرمان همواره به‌عنوان یکی از قطب‌های معدنی و صنعتی مهم کشور به‌ویژه در بخش معدنی (معادن مس و سنگ آهن) مطرح و از جایگاه و توانمندی بالایی در این عرصه‌ها برخوردار بوده است. استان کرمان با جمعیتی بالغ بر ۳,۴ میلیون نفر (سهم از کل کشور ۴ درصد) و با مساحتی در حدود ۱۸۲,۷ هزار کیلومتر مربع (۱۱,۲ درصد) در رتبه اول قرار دارد. بر اساس سهم از ارزش افزوده کشور نیز این استان با سهم ۳,۴ درصدی رتبه هشتم در بین استان‌های کشور دارا می‌باشد. این گزارش با هدف شناخت وضعیت صنعتی، معدنی و تجاری استان کرمان تهیه شده است. گزارش مشتمل بر بررسی مشخصات عمومی، سهم ارزش افزوده و اشتغال، شاخص‌های کلان بخش صنعت، معدن و تجارت (بر اساس داده‌های مرکز آمار ایران و وزارت صنعت و معدن و تجارت) بوده و در انتها چشم‌انداز و حوزه‌های اولویت‌دار توسعه صنعتی، معدنی و تجاری استان را ارائه می‌دهد.

۲. مشخصات عمومی استان

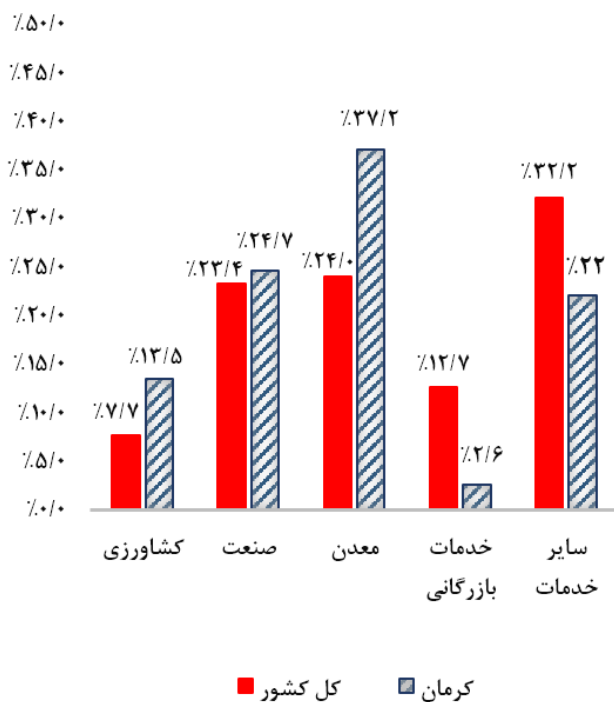

مساحت استان (هزار کیلومتر مربع)		۱۸۲,۷	
مساحت استان نسبت به کل کشور (درصد)		۱۱,۲	
جمعیت استان (میلیون نفر)		۳,۴	
فاصله مرکز استان تا تهران		۹۸۸ کیلومتر	
تقسیمات کشوری		شهرستان: ۲۵	شهر: ۸۴
		بخش: ۶۴	دهستان: ۱۶۲
* تعداد شاغلین در سازمان صمت (نفر)		کل	۲۳۸
		صنعت	۲۵
		معدن	۲۰
		تجارت	۱۵۸
		سایر	۳۵
* اشتغال بخش صمت استان		۸۵,۶ هزار نفر	
گمرک		۴	
فرودگاه		۵	
راه‌آهن		دارد	
تعداد شهرک‌ها و نواحی صنعتی (در حال بهره برداری)		۴۵ شهرک به مساحت ۵۴۱۹ هکتار	
تعداد مناطق ویژه اقتصادی		۴ منطقه	

* مآخذ موارد ستاره‌دار مربوط به شناسنامه شمال کرمان است.

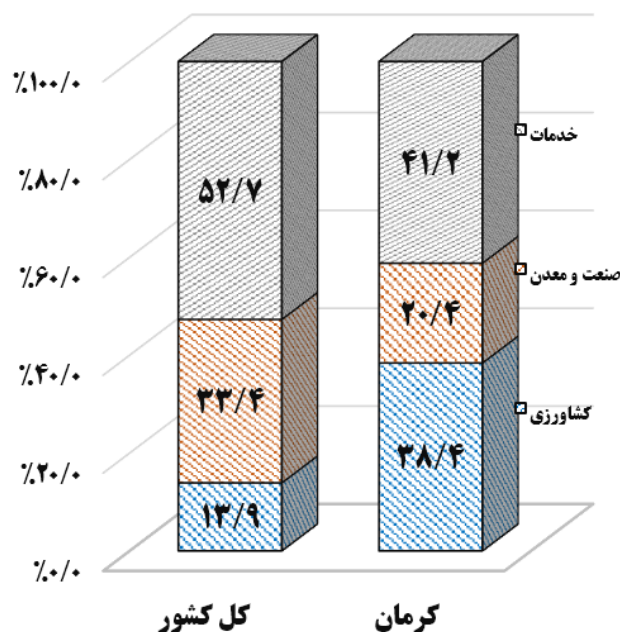
۳. سهم ارزش افزوده و اشتغال استان

نمودار ۳-۱. سهم ارزش افزوده استان کرمان و کل کشور (براساس آخرین آمار منتشره مرکز آمار ایران)

- سهم ارزش افزوده استان کرمان از کشور: ۳,۴ درصد (رتبه هشتم کشور)؛
- سهم بخش معدن (شامل نفت و گاز) از ارزش افزوده استان: ۳۷,۲ درصد (میانگین کشوری ۲۴ درصد)؛
- سهم بخش صنعت از ارزش افزوده استان: ۲۴,۷ درصد (میانگین کشوری ۲۳,۴ درصد)؛
- سهم بخش خدمات بازرگانی از ارزش افزوده استان: ۲,۶ درصد (میانگین کشوری ۱۲,۷ درصد)؛
- سهم بخش سایر خدمات از ارزش افزوده استان: ۲۲ درصد (میانگین کشوری ۳۲,۲ درصد)؛
- سهم بخش کشاورزی از ارزش افزوده استان: ۱۳,۵ درصد (میانگین کشوری ۷,۷ درصد).

نمودار ۳-۲. سهم اشتغال بخش‌های اقتصادی استان کرمان سال ۱۴۰۳ - درصد

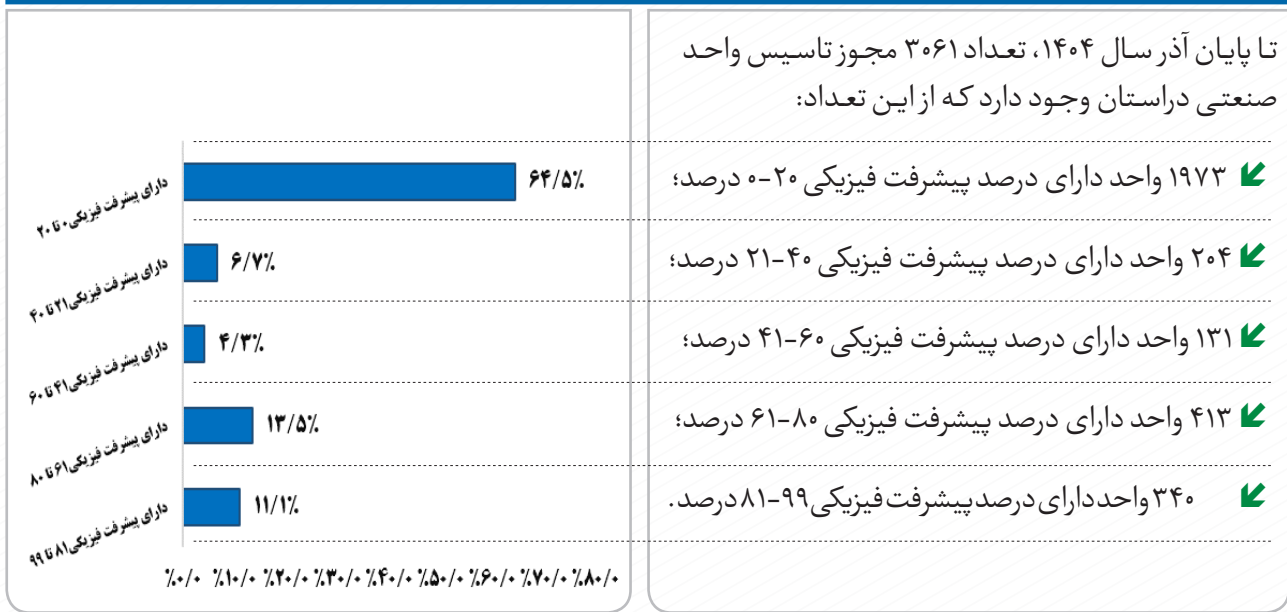
- نرخ بیکاری استان (تابستان ۱۴۰۴): ۶,۸ درصد (متوسط کشور ۷,۴ درصد)؛
- نرخ مشارکت اقتصادی (تابستان ۱۴۰۴): ۳۹,۹ درصد (متوسط کشور ۴۰,۸ درصد)؛
- سهم اشتغال استان از کل کشور: ۳,۷ درصد؛
- سهم بخش صنعت و معدن از اشتغال استان: ۲۰,۴ درصد (متوسط کشور ۳۳,۴ درصد)؛
- سهم بخش خدمات از اشتغال استان: ۴۱,۲ درصد (متوسط ۵۲,۷ درصد)؛
- سهم بخش کشاورزی از اشتغال استان: ۳۸,۴ درصد (متوسط کشور ۱۳,۹ درصد).

۴. بررسی وضعیت صنعت، معدن و تجارت در استان

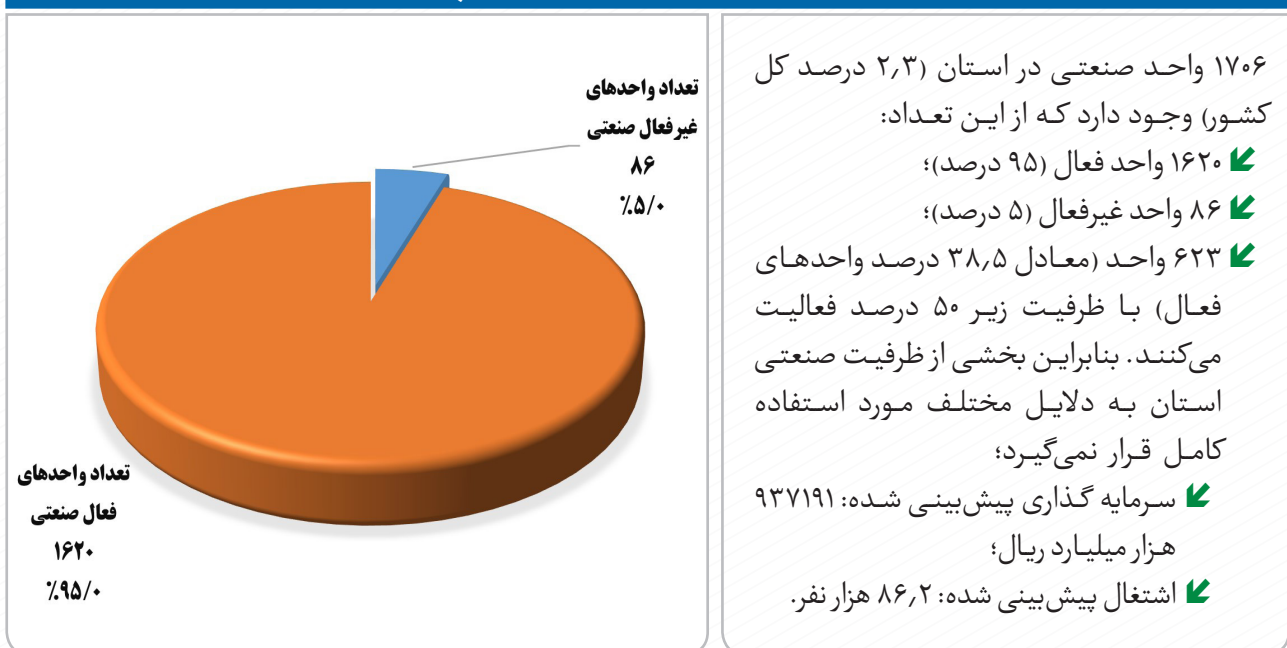
الف. تا پایان آذرماه ۱۴۰۴، تعداد ۳۰۶۱ مجوز صنعتی در استان (۴٫۷ درصد از کل کشور) با پیش بینی سرمایه گذاری ۵۷۹۴٫۴ هزار میلیارد ریال و اشتغال ۹۲ هزار نفر وجود دارد که وضعیت پیشرفت فیزیکی آنها به شرح نمودار زیر است.

نمودار ۴-۱. پیشرفت فیزیکی واحدهای در دست احداث استان کرمان تا پایان آذر ۱۴۰۴

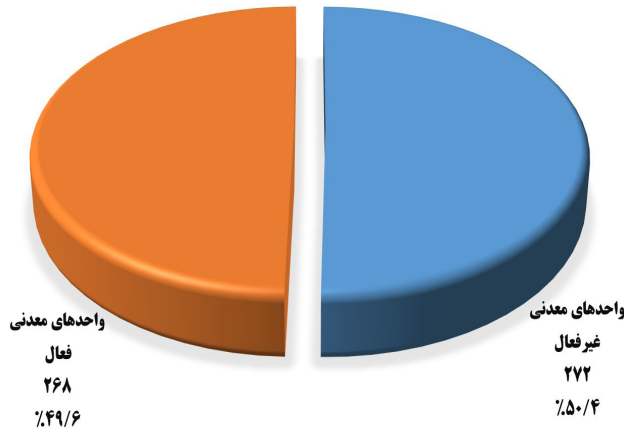
ب. وضعیت واحدهای صنعتی فعال و غیرفعال:

نمودار ۴-۲. وضعیت واحدهای صنعتی استان کرمان تا پایان آذر ۱۴۰۴

ج. وضعیت واحدهای معدنی فعال و غیرفعال:

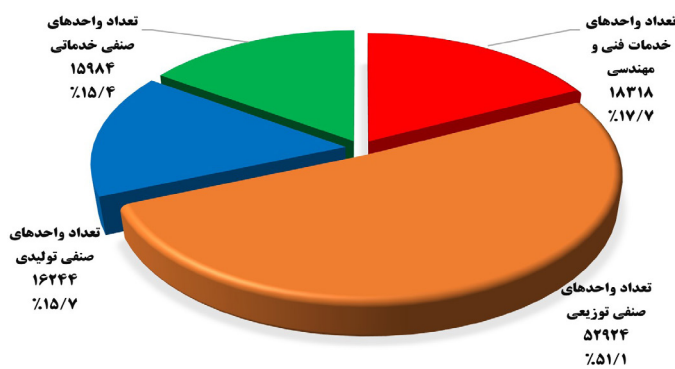
نمودار ۳-۴. وضعیت واحدهای معدنی استان کرمان تا پایان آذر ۱۴۰۴ - درصد

- در کل استان ۵۴۰ معدن وجود دارد که:
- ↪ ۲۶۸ واحد معدن فعال (۴۹٫۶ درصد)؛
- ↪ ۲۷۲ واحد معدن غیرفعال (۵۰٫۴ درصد)؛
- ↪ تعداد پروانه اکتشاف: ۵۵۱ فقره؛
- ↪ گواهی کشف: ۳۹۱ فقره؛
- ↪ میزان اشتغال: ۲۵٫۷ هزار نفر؛
- ↪ ظرفیت استخراج بالقوه: ۳۸۴٫۹ میلیون تن؛
- ↪ ظرفیت استخراج بالفعل: ۳۷ میلیون تن؛
- ↪ ذخیره قطعی بالفعل: ۵۸۹۶ میلیون تن.

د. وضعیت واحدهای صنفی:

نمودار ۴-۴. وضعیت واحدهای صنفی استان کرمان تا پایان آذر سال ۱۴۰۴ - درصد

- از تعداد ۱۰۳٫۵ هزار واحد صنفی دارای پروانه کسب:
- ↪ حدود ۱۶٫۲ هزار واحد تولیدی؛
- ↪ حدود ۵۲٫۹ هزار واحد توزیعی؛
- ↪ حدود ۱۶ هزار واحد خدماتی؛
- ↪ حدود ۱۸٫۳ هزار واحد خدمات فنی و مهندسی؛
- ↪ علاوه بر این ۲۱ هزار واحد صنفی فاقد پروانه کسب در استان فعالیت دارند.

- ↪ تعداد فروشگاه های بزرگ: ۲۰؛
- ↪ تعداد کل انبارهای فعال: ۴۱۹۸؛
- ↪ تعداد سردخانه های فعال: ۶۷؛
- ↪ تعداد اتاق اصناف: ۱۶؛
- ↪ تعداد اتحادیه صنفی: ۲۷۱؛
- ↪ اشتغال اصناف: ۲۵۸٫۷ هزار نفر.

ه. تجارت (صادرات و واردات) استان:

- ↪ تعداد صادرکنندگان فعال استان: ۲۶۶ نفر؛
- ↪ تعداد کارت بازرگانی فعال تولیدی: ۲۹۹ کارت؛
- ↪ تعداد کارت بازرگانی فعال بازرگانی: ۷۹۰ کارت.

جدول ۴-۱. صنایع کارخانه‌ای پیشرو در استان کرمان

ردیف	رشته فعالیت
۱	تولید فرآورده‌های کوره کک‌پزی
۲	تولید فلزهای پایه گرانپها و سایر فلزهای غیرآهنی
۳	تولید تایر و تیوب‌های لاستیکی، روکش کردن و بازسازی تایرهای لاستیکی
۴	تولید آفات کش‌ها و سایر فرآورده‌های شیمیایی مورد استفاده در کشاورزی
۵	تولید قطعات و لوازم الحاقی وسایل نقلیه موتوری
۶	تولید سایر سیم‌ها و کابل‌های الکترونیکی و برقی
۷	تولید ماشین‌آلات عمل‌آوری مواد غذایی، نوشیدنی‌ها و دخانیات
۸	تولید وسایل نقلیه موتوری
۹	فرآوری و نگهداری میوه و سبزیجات
۱۰	تولید روغن‌ها و چربی‌های گیاهی و حیوانی - بجز روغن ذرت
۱۱	تولید وسایل برقی خانگی
۱۲	تولید سیمان و آهک و گچ
۱۳	تولید ماشین‌آلات کشاورزی و جنگلداری
۱۴	تولید کالاهای نجاری درودگری ساختمان

ماخذ: شناسایی و تحلیل پیشران‌های کلیدی آمایش منطقه‌ای بر اساس تحلیل‌های کمی و آینده‌پژوهشی، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

مهمترین محصولات تولیدی استان کرمان:

- ۱. زنجیره فولاد؛
- ۲. زنجیره مس؛
- ۳. تایر و لاستیک؛
- ۴. سیمان؛
- ۵. خودروسازی؛
- ۶. آلومینیوم؛
- ۷. فرش و نساجی؛
- ۸. ذغال سنگ؛
- ۹. کاشی و سرامیک.
- ۱۰. محصولات کشاورزی (پسته، خرما، زیره و مرکبات)

۵. چشم‌انداز و حوزه‌های دارای اولویت صنعتی، معدنی و تجاری استان کرمان در سند آمایش

الف. چشم‌انداز ۱۴۲۴ استان کرمان

- مرکز عمده تولید و صادرات فرآورده‌های معدنی (فلزات اساسی)؛
- جایگاه برتر در تولید صنایع غذایی؛
- پاسخگو به نیازهای ملی و منطقه‌ای به‌ویژه به‌عنوان مهمترین پسرکرانه سواحل مکران.

ب. حوزه‌های دارای اولویت

- **صنعت:** صنایع غذایی، صنایع لاستیک و پلاستیک، تولید ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی، تولید رادیو و تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی، تولید تجهیزات پزشکی و اپتیکی، تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر و نیم تریلر؛
- **معدن:** شامل استخراج سنگ‌های فلزی (آهن، مس، طلا، سرب، روی، کرومیت، تیتانیوم) و سایر سنگ‌های معدنی (سیلیس، نمک، دولومیت، خاک صنعتی، فلدسپات، بنتونیت، مرمیت، سنگ چینی، تراورتن، گرانیت، سنگ آهک، پوکه معدنی، فیروزه، عقیق، گارنت)؛
- **تجارت:** با محوریت بازرگانی، خدمات پشتیبان تولید و تجارت.

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

استان کرمان همواره به عنوان یکی از قطب‌های معدنی و صنعتی مهم کشور به ویژه در بخش معادن مس و سنگ آهن شناخته شده و از توانمندی‌های بالایی در این حوزه‌ها برخوردار است. این استان، با سهم ۴ درصدی از جمعیت و ۱۱٫۲ درصدی از مساحت کشور، رتبه هشتم تولید ارزش افزوده را با سهمی معادل ۳٫۴ درصد در سطح ملی به خود اختصاص داده است.

با مشارکت

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی / معاونت برنامه‌ریزی و توسعه محیط کسب و کار / معاونت توسعه مدیریت و منابع و امور استان‌ها

مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

WWW.ITSR.IR

آدرس: خیابان کارگر شمالی، بالاتراز بلوار کشاورز، نبش کوچه همدان، پلاک ۱۲۰۴

تلفن: ۸۰-۶۶۴۲۳۷۸ نمایر: ۶۶۹۲۹۶۳۴

info@itsr.ir

